

Na temelju čl. 16. i 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17) i članka 14. stavak (1) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 39/09 i 25/18), generalni ravnatelj Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

**PRAVILNIK
O PRUŽANJU USLUGA U ZRAČNOJ PLOVIDBI U
JEDINSTVENOM EUROPSKOM NEBU**

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Područje primjene i cilj)

- (1) Sukladno predmetu i cilju Pravilnika o uspostavljanju okvira za stvaranje Jedinственog europskog neba ("Službeni glasnik BiH", broj 40/20), ovaj pravilnik se odnosi na pružanje usluga u zračnoj plovidbi u Jedinственom europskom nebu.
- (2) Cilj ovog pravilnika je da uspostavi zahtjeve za sigurno i efikasno pružanje usluga u zračnoj plovidbi u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine.
- (3) Ovaj pravilnik se primjenjuje na pružanje usluga u zračnoj plovidbi za opći zračni promet sukladno i u okviru predmeta Pravilnika o uspostavljanju okvira za stvaranje Jedinственog europskog neba ("Službeni glasnik BiH", broj 40/20).
- (4) Ovim pravilnikom preuzimaju se odredbe Uredbe (EZ) br. 550/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. godine o pružanju usluga u zračnoj plovidbi u Jedinственom europskom nebu i odredbe Uredbe (EZ) br. 1070/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. godine o izmjeni uredbi (EZ) br. 549/2004, (EZ) br. 550/2004, (EZ) br. 551/2004 i (EZ) br. 552/2004 kako bi se unaprijedila efikasnost i održivost europskog zrakoplovnog sustava.
- (5) Navođenje odredbi uredbi iz stavka (4) ovog članka vrši se isključivo u svrhu praćenja i informiranja o preuzimanju pravne tekovine Europske unije u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine.

Članak 2.

(Poslovi nadzora iz nadležnosti BHDCA)

- (1) Sukladno članku 4. Pravilnika o uspostavljanju okvira za stvaranje Jedinственog europskog neba ("Službeni glasnik BiH", broj 40/20), Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BHDCA) osigurava odgovarajući nadzor nad primjenom ovog pravilnika, posebno u vezi sa sigurnim i efikasnim radom pružatelja usluga u zračnoj plovidbi koji pružaju usluge u zračnom prostoru koji je pod nadležnošću Bosne i Hercegovine, a sukladno nadležnostima koje BHDCA ima na temelju Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 39/09 i 25/18).
- (2) Sukladno stavku (1) ovoga članka, a na temelju Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik

BiH", br. 39/09 i 25/18) i Pravilnika o nadzoru u civilnom zrakoplovstvu ("Službeni glasnik BiH", br. 22/16, 55/18, 5/19, 49/22 i 10/23), BHDCA organizira odgovarajuće inspeksijske i stručne nadzore s ciljem provjere usklađenosti sa zahtjevima iz ovog pravilnika, uključujući zahtjeve u vezi sa ljudskim resursima za pružanje usluga u zračnoj plovidbi. Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi, koji je predmet nadzora, olakšava provođenje ovih zadataka.

- (3) Kada je u pitanju funkcionalni blok zračnog prostora koji se prostire nad zračnim prostorom koji je pod nadležnošću više od jedne države članice funkcionalnog bloka zračnog prostora, BHDCA zaključuje sporazum o nadzoru naveden u ovom članku, a koji se odnosi na pružatelje usluga u zračnoj plovidbi koji pružaju usluge u tom bloku.
- (4) BHDCA ostvaruje blisku međusobnu suradnju sa nadzornim organima drugih država kako bi se osigurao odgovarajući nadzor nad pružateljima usluga u zračnoj plovidbi koji imaju važeći certifikat koji je izdala jedna država sukladno propisima Agencije Evropske unije za sigurnost zračne plovidbe (u daljem tekstu: EASA propisi), a također pružaju usluge koje se odnose na zračni prostor pod nadležnošću druge države koja primjenjuje EASA propise.
- (5) Suradnja sa nadzornim organima iz stavka (4) ovog članka uključuje dogovore za rješavanje slučajeva neusklađenost sa primjenjivim zahtjevima navedenim u članku 4. ovoga pravilnika ili uvjeta navedenih u Aneksu II ovoga pravilnika.
- (6) U slučaju prekograničnog pružanja usluga u zračnoj plovidbi, dogovori iz stavka (5) ovoga članka uključuju sporazum o međusobnom priznavanju poslova nadzora iz st. (1) i (2) ovoga članka i rezultata tih poslova nadzora. Ovo međusobno priznavanje također se primjenjuje kada se sklapaju dogovori sa državnim nadzornim organima o priznavanju postupka certifikacije pružatelja usluga.
- (7) Ukoliko zakonodavstvo Bosne i Hercegovine dopušta, a u cilju regionalne suradnje, BHDCA također može zaključiti sporazume o raspodjeli odgovornosti u poslovima nadzora.

Članak 3.

(Kvalificirani subjekti)

- (1) BHDCA može odlučiti da u cjelosti ili djelomično delegira inspekcije i stručne nadzore iz članka 2. stavak (3) ovoga pravilnika na kvalificirane subjekte koji ispunjavaju opće zahtjeve utvrđene u Aneksu I ovoga pravilnika.
- (2) Delegiranje iz stavka (1) ovoga članka, koje dodjeljuje BHDCA, važi na teritoriji Bosne i Hercegovine tijekom razdoblja od tri godine, uz mogućnost obnavljanja. BHDCA može dati uputu svakom kvalificiranom subjektu, smještenom u Bosni i Hercegovini, da provodi inspekcije i stručne nadzore.
- (3) Dodjelu zadataka kvalificiranim subjektima BHDCA vrši sukladno članku 20. Pravilnika o utvrđivanju općih i posebnih zahtjeva za pružatelje usluga upravljanja zračnim prometom, usluga u zračnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom ("Službeni glasnik BiH", broj 10/23).

POGLAVLJE II. PRAVILA ZA PRUŽANJE USLUGA

Članak 4.

(Opći zahtjevi)

Opći zahtjevi za pružanje usluga u zračnoj plovidbi uključuju sljedeće:

- a) tehničku i operativnu stručnost i podobnost,

- b) sustave i procese za upravljanje sigurnošću i kvalitetom,
- c) sustave izvješćivanja,
- d) kvalitetu usluga,
- e) finansijsku sposobnost,
- f) osiguranje od odgovornosti i rizika,
- g) vlasničku i organizacijsku strukturu, uključujući sprečavanje sukoba interesa,
- h) ljudske resurse, uključujući odgovarajuće planove zapošljavanja,
- i) zrakoplovnu sigurnost (security).

Članak 5.

(Certifikacija pružatelja usluga u zračnoj plovidbi)

- (1) Pružanje svih usluga u zračnoj plovidbi u Bosni i Hercegovini predmet je certifikacije koju vrši BHDCA.
- (2) Podnositelj zahtjeva za certifikaciju, koji ima glavno mjesto poslovanja i, eventualno, svoje registrirano sjedište u Bosni i Hercegovini, podnosi zahtjev za certifikaciju BHDCA.
- (3) BHDCA izdaje certifikat pružateljima usluga u zračnoj plovidbi ako su usklađeni sa općim zahtjevima iz članka 4. ovoga pravilnika.
- (4) Certifikat iz stavka (3) ovoga članka može se izdati pojedinačno za svaku vrstu usluge u zračnoj plovidbi kako je utvrđeno u članku 2. Pravilnika o uspostavljanju okvira za stvaranje Jedinstvenog europskog neba ("Službeni glasnik BiH", broj 40/20), ili za paket takvih usluga, između ostalog, kada pružatelj usluga u zračnoj plovidbi, neovisno od njegovog pravnog statusa, radi i održava sopstvene sustave za komunikaciju, navigaciju i nadzor. Certifikati su predmet redovite provjere.
- (5) Certifikati preciziraju prava i obveze pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, uključujući nediskriminatoran pristup uslugama za korisnike zračnog prostora, sa posebnim osvrtom na sigurnost zračne plovidbe (safety).
- (6) Certifikacija može biti predmet samo uvjeta sadržanih u Aneksu II ovoga pravilnika. Uvjeti su objektivno opravdani, nediskriminatorni, proporcionalni i transparentni.
- (7) Neovisno od odredbe iz stavka (1) ovoga članka, BHDCA, sukladno članku 11. Pravilnika o utvrđivanju općih i posebnih zahtjeva za pružatelje usluga upravljanja zračnim prometom, usluga u zračnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom ("Službeni glasnik BiH", broj 10/23), može dozvoliti pružanje usluga u zračnoj plovidbi u cijelom ili u dijelu zračnog prostora pod njenom nadležnošću bez certifikacije u slučajevima kada se usluge prije svega pružaju zrakoplovima koji ne spadaju u opći zračni promet.
- (8) U slučajevima iz stavka (7) ovoga članka, BHDCA obavještava EASA o svojoj odluci i mjerama poduzetim kako bi se osigurala maksimalna usklađenost sa općim zahtjevima iz članka 4. ovoga pravilnika.
- (9) Ne dovodeći u pitanje čl. 6. i 7. ovoga pravilnika, izdavanje certifikata daje mogućnost pružateljima usluga u zračnoj plovidbi da svoje usluge ponude državama koje primjenjuju EASA propise, drugim pružateljima usluga u zračnoj plovidbi, korisnicima zračnog prostora i aerodromima u državama koje primjenjuju EASA propise.
- (10) BHDCA nadzire usklađenost sa zahtjevima i uvjetima priloženim uz certifikate.
- (11) Ako BHDCA utvrdi da nositelj certifikata više ne ispunjava zahtjeve ili uvjete iz stavka (10) ovoga članka, BHDCA poduzima odgovarajuće mjere, ali tako da osigura kontinuitet usluga pod uvjetom da sigurnost

zračne plovidbe (safety) nije ugrožena. Takve mjere mogu uključiti ukidanje certifikata.

- (12) BHDCA priznaje svaki certifikat koji je izdao nadležni organ države koja primjenjuje EASA propise.

Članak 6.

(Određivanje pružatelja usluga u zračnom prometu)

- (1) Nadležni organi i institucije Bosne i Hercegovine osiguravaju pružanje usluga u zračnom prometu na isključivoj osnovi unutar određenog bloka zračnog prostora u odnosu na zračni prostor pod nadležnošću Bosne i Hercegovine. U tu svrhu, nadležni organi i institucije Bosne i Hercegovine određuju pružatelje usluga u zračnom prometu koji ima važeći certifikat u Bosni i Hercegovini.
- (2) Za pružanje prekograničnih usluga, nadležni organi i institucije Bosne i Hercegovine osiguravaju usklađenost sa ovim člankom i člankom 9. stavak (3) ovog pravilnika koji zahtijeva da pružatelj usluga u zračnom prometu koji pružaju usluge u zračnom prostoru pod nadležnošću Bosne i Hercegovine:
  - a) budu u vlasništvu, izravnom ili većinskom, Bosne i Hercegovine ili njenih državljana,
  - b) imaju glavno mjesto poslovanja ili registrirano sjedište na teritoriji Bosne i Hercegovine, ili
  - c) koriste samo sredstva u Bosni i Hercegovini.
- (3) BHDCA utvrđuje prava i obveze koje određeni (designated) pružatelji usluga u zračnom prometu trebaju ispuniti. Obveze mogu uključivati uvjete za pravodobno dostavljanje ogovarajućih informacija koje omogućavaju uvid u sva kretanja zrakoplova u zračnom prostoru pod njihovom odgovornošću.
- (4) Nadležni organi i institucije Bosne i Hercegovine imaju diskreciono pravo pri izboru pružatelja usluga u zračnom prometu pod uvjetom da isti ispunjava zahtjeve i uvjete iz čl. 4. i 5. ovoga pravilnika.
- (5) Sukladno Sporazumu iz članka 8. ovoga pravilnika utvrđene su nadležnosti za određivanje pružatelja usluga u zračnom prometu i mjere i nadležnosti o načinu uspostave prekograničnih sektora u funkcionalnom bloku zračnog prostora.
- (6) BHDCA obavještava države ugovornice funkcionalnog bloka zračnog prostora o svakoj odluci u okviru primjene ovog članka u vezi sa određivanjem pružatelja usluga u zračnom prometu unutar bloka zračnog prostora u odnosu na zračni prostor koji je pod njihovom nadležnošću.

Članak 7.

(Određivanje pružatelja meteoroloških usluga)

- (1) BHDCA može odrediti pružatelja meteoroloških usluga koji dostavlja sve ili dio meteoroloških podataka, na isključivoj osnovi, u cijelom ili dijelu zračnog prostora pod nadležnošću Bosne i Hercegovine, uzimajući u obzir sigurnosna pitanja.
- (2) BHDCA, bez odlaganja, obavještava države ugovornice funkcionalnog bloka zračnog prostora o svakoj odluci unutar okvira ovog članka u vezi sa određivanjem pružatelja meteoroloških usluga.

Članak 8.

(Funkcionalni blok zračnog prostora)

- (1) Odlukom o ratificiranju Sporazuma o uspostavi funkcionalnog bloka zračnog prostora Centralne Evrope ("Službeni glasnik BiH", broj 1/13) Bosna i Hercegovina je pristupila Funkcionalnom bloku zračnog prostora Centralne Evrope (FAB CE).
- (2) Sporazum iz stava (1) ovog člana ima za cilj uspostavu funkcionalnog bloka zračnog prostora, donošenje pravila i

postupaka za njegovu primjenu i dalji razvoj kako bi se postigla usklađenost sa inicijativom za Jedinствено европско nebo (SES) čiji je cilj unapređenje sigurnosti i efikasnosti zračnog prometa u Europi.

Članak 9.

(Odnosi između pružatelja usluga)

- (1) Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi mogu koristiti usluge drugih pružatelja usluga koji su certificirani u državama koje primjenjuju EASA propise.
- (2) Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi formaliziraju svoje poslovne odnose putem pisanih sporazuma ili ekvivalentnih pravnih aranžmana, navodeći određene dužnosti i funkcije koje preuzima svaki pružatelj usluga i omogućujući razmjenu operativnih podataka između svih pružatelja usluga sve dok se to odnosi na opći zračni promet. O tim aranžmanima obavještava se BHDCA ili organi na koje se odnosi.
- (3) U slučajevima koji uključuju pružanje usluge kontrole zračnog prometa, potrebno je odobrenje nadležnih tijela i organa Bosne i Hercegovine. U slučajevima koji uključuju pružanje meteoroloških usluga, potrebno je odobrenje nadležnih tijela i organa Bosne i Hercegovine ukoliko su one odredile pružatelja na isključivoj osnovi sukladno članku 7. stavak (1) ovoga pravilnika.

Članak 10.

(Odnosi sa vojnim organima)

Sukladno propisima koje donosi BHDCA u oblasti zračne plovidbe, civilni i vojni organi Bosne i Hercegovine u oblasti zrakoplovstva Bosne i Hercegovine zaključuju pisane sporazume ili ekvivalentne pravne aranžmane u vezi sa upravljanjem u određenom funkcionalnom bloku zračnog prostora.

Članak 11.

(Transparentnost finansijskog poslovanja)

- (1) Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi, bez obzira na vlasnički sustav ili pravni oblik poslovanja, izrađuju, podnose na reviziju i objavljuju svoja finansijska izvješća.
- (2) Izvješća iz stavka (1) ovoga članka usklađeni su sa međunarodnim računovodstvenim standardima koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Kada, zbog pravnog statusa pružatelja usluga, potpuna usklađenost sa međunarodnim računovodstvenim standardima nije moguća, pružatelj nastoji da postigne traženu usklađenost u najvećoj mogućoj mjeri.
- (3) U svakom slučaju, pružatelji usluga u zračnoj plovidbi objavljuju godišnje izvješće i redovito se podvrgavaju neovisnoj reviziji.
- (4) Kod pružanja paketa usluga, pružatelji usluga u zračnoj plovidbi utvrđuju i objavljuju troškove i prihode koji proizilaze iz usluga u zračnoj plovidbi, raspodijeljene sukladno planu naplate naknada za usluge u zračnoj plovidbi iz članka 13. ovoga pravilnika i, kada je to odgovarajuće, vode konsolidirane račune za druge usluge koje nisu usluge u zračnoj plovidbi, kao što bi bilo potrebno uraditi da usluge koje su u pitanju pružaju posebna poduzeća.
- (5) BHDCA, kao državni nadzorni organ - NSA (National Supervisory Authority - NSA), ima pravo pristupa finansijskim izvješćima pružatelja usluga koji pruža usluge u zračnom prostoru u nadležnosti Bosne i Hercegovine.

Članak 12.

(Pristup podacima i zaštita podataka)

- (1) Kada je u pitanju opći zračni promet, relevantni operativni podaci se razmjenjuju u stvarnom vremenu između svih

pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, korisnika zračnog prostora i aerodroma, kako bi se olakšale njihove operativne potrebe. Podaci se koriste samo za operativne svrhe.

- (2) Pristup relevantnim operativnim podacima, bez diskriminacije, omogućen je BHDCA i drugim nadležnim organima, certificiranim pružateljima usluga u zračnoj plovidbi, korisnicima zračnog prostora i aerodromima.
- (3) Certificirani pružatelji usluga, korisnici zračnog prostora i aerodromi uspostavljaju standardne uvjete za pristup njihovim relevantnim operativnim podacima, osim onih iz stavka (1) ovoga članka. BHDCA odobrava ove standardne uvjete.

POGLAVLJE III. PLANOVI NAPLATE NAKNADA

Članak 13.

(Općenito)

Sukladno zahtjevima iz čl. 14. i 16. ovoga pravilnika, plan naplate naknada za usluge u zračnoj plovidbi doprinosi većoj transparentnosti u utvrđivanju, uvođenju i naplaćivanju naknada od korisnika zračnog prostora, te doprinosi ekonomičnosti u pružanju usluga u zračnoj plovidbi i efikasnosti letova, uz održavanje optimalne razine sigurnosti. Ovaj plan također je usklađen sa člankom 15. Čikaške konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu iz 1944. godine i sa sustavom naplate rutnih (en route) naknada Europske organizacije za sigurnost zračne plovidbe (u daljem tekstu: EUROCONTROL).

Članak 14.

(Načela)

- (1) Plan naplate naknada temelji se na obračunu troškova za usluge u zračnoj plovidbi koje su ostvarili pružatelji usluga u korist korisnika zračnog prostora. Ovaj plan raspodjeljuje troškove po kategorijama korisnika.
- (2) Sljedeća načela se primjenjuju prilikom utvrđivanja baze troškova (cost-base) za naknade:
  - a) trošak koji se dijeli između korisnika zračnog prostora je utvrđeni trošak pružanja usluga u zračnoj plovidbi, uključujući odgovarajuće iznose kamata za kapitalna ulaganja i troškove amortizacije sredstava, kao i troškove održavanja, rada, upravljanja i administracije. Utvrđeni troškovi su troškovi koje utvrdi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine ili koji se utvrde na razini funkcionalnog bloka zračnog prostora za svaku kalendarsku godinu;
  - b) troškovi koji se uzimaju u obzir u ovom kontekstu su oni koji su procijenjeni u odnosu na sredstva i usluge koji se pružaju i provedeni su prema ICAO Regionalnim planu za zračnu plovidbu, Europska regija (ICAO Regional Air Navigation Plan, European Region). Oni također mogu uključivati troškove koje je ostvarila BHDCA i/ili kvalificirani subjekti, kao i druge troškove koje su ostvarile odgovarajuće druge države i pružatelji usluga u vezi sa pružanjem usluga u zračnoj plovidbi;
  - c) u odnosu na funkcionalni blok zračnog prostora i kao dio odgovarajućih okvirnih sporazuma, BHDCA i pružatelj usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine ulažu razumne napore da se dogovore o zajedničkim načelima za politiku naplate naknada;
  - d) troškovi različitih usluga u zračnoj plovidbi utvrđuju se zasebno, kako je predviđeno člankom 11. stavak (4) ovoga pravilnika;
  - e) međusobno subvencioniranje između rutnih i terminalnih usluga nije dozvoljeno. Troškovi koji pripadaju i terminalnim i rutnim uslugama

- raspoređuju se srazmjerno na rutne i na terminalne usluge na temelju transparentne metodologije. Međusobno subvencioniranje između različitih usluga u zračnoj plovidbi u bilo kojoj od ove dvije kategorije dozvoljeno je samo kada je to opravdano iz objektivnih razloga, a na temelju jasne identifikacije;
- f) garantira se transparentnost baze troškova za naknade. Usvajaju se provedbena pravila za pružanje informacija koje daju pružatelji usluga u zračnoj plovidbi, kako bi se omogućio pregled prognoza, stvarnih troškova i prihoda pružatelja u zračnoj plovidbi. Informacije se redovito razmjenjuju između BHDCA, pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, korisnika zračnog prostora i EUROCONTROL-a.
- (3) BHDCA i pružatelj usluga u zračnoj plovidbi, prilikom utvrđivanja naknada sukladno stavku (2) ovoga članka, usaglašavaju se sa sljedećim načelima:
- naknade se utvrđuju s ciljem dostupnosti usluga u zračnoj plovidbi pod nediskriminatorskim uvjetima. Kada se različitim korisnicima zračnog prostora uvode naknade za istu uslugu, ne pravi se razlika na temelju nacionalnosti ili kategorije korisnika;
  - izuzeća za određene korisnike mogu se dopustiti, posebno za lake zrakoplove i državne zrakoplove, pod uvjetom da se troškovi takvog izuzeća ne preraspodijele na druge korisnike;
  - naknade se utvrđuju po kalendarskoj godini na temelju utvrđenih troškova ili se mogu utvrditi pod uvjetima koje utvrde BHDCA i pružatelj usluga u zračnoj plovidbi za utvrđivanje maksimalne razine jedinične cijene ili prihoda za svaku godinu tijekom perioda ne dužeg od pet godina;
  - uslugama u zračnoj plovidbi može da se ostvari dovoljno prihoda da se osigura razuman povrat sredstava za neophodna unapređenja kapitala;
  - naknade odražavaju troškove usluga i sredstava u zračnoj plovidbi koji se stavljaju na raspolaganje korisnicima zračnog prostora, uzimajući u obzir relativne proizvodne kapacitete različitih tipova zrakoplova koji su u pitanju;
  - naknade pospješuju sigurno, efikasno, djelotvorno i održivo pružanje usluga u zračnoj plovidbi s ciljem postizanja visoke razine sigurnosti i ekonomičnosti i ispunjavanja ciljeva učinka i stimuliraju pružanje integriranih usluga, smanjujući pritom utjecaj zrakoplovstva na okoliš.

Članak 15.

(Zajednički projekti)

Sukladno ATM/ANS.OR.D.005(2) Aneksa III Pravilnika o utvrđivanju općih i posebnih zahtjeva za pružatelje usluga upravljanja zračnim prometom, usluga u zračnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom ("Službeni glasnik BiH", broj 10/23) pružatelji usluga donose poslovni i godišnji plan te dostavljaju sigurnosna i poslovna obrazloženja za velike investicijske projekte povezane sa provođenjem istraživačkog programa za ATM u Jedinственном europskom nebu (SESAR - Single European Sky ATM Research programme).

POGLAVLJE IV. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 16.

(Povjerljivost)

- (1) BHDCA, postupajući sukladno važećem zakonodavstvu Bosne i Hercegovine, ne objavljuje informacije

- повjerljive prirode, posebno informacije o pružateljima usluga u zračnoj plovidbi, njihovim poslovnim odnosima ili njihovim troškovnim stavkama.
- (2) Odredba iz stavka (1) ovoga članka ne dovodi u pitanje pravo objavljivanja informacija kojima BHDCA raspolaže kada je to bitno radi ispunjenja njenih dužnosti, u slučaju kada je takvo objavljivanje srazmjerno i uzima u obzir legitimne interese pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, korisnika zračnog prostora, aerodroma i drugih relevantnih zainteresiranih strana u pogledu zaštite njihovih poslovnih tajni.
- (3) Informacije i podaci dobijeni na temelju plana naplate naknada iz članka 13. ovoga pravilnika javno se objavljuju.

Članak 17.

(Neprimjenjive odredbe)

- (1) Neprimjenjive odredbe Uredbe (EZ) br. 550/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o pružanju usluga u zračnoj plovidbi u Jedinственном europskom nebu i odredbe iz Uredbe (EZ) br. 1070/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. godine o izmjeni uredbi (EZ) br. 549/2004, (EZ) br. 550/2004, (EZ) br. 551/2004 i (EZ) br. 552/2004 kako bi se unaprijedila efikasnost i održivosti europskog zrakoplovnog sustava navedene su u Aneksu III ovoga pravilnika.
- (2) Odredbe iz stavka (1) ovoga članka primjenjuju se nakon završetka prvog prijelaznog perioda dok Bosna i Hercegovina ne ispuni sve uvjete određene u članku 2. stavak (1) Protokola II Sporazuma o uspostavi europske zajedničke zrakoplovne oblasti (ECAA).

Članak 18.

(Aneksi)

- (1) Aneks I, Aneks II i Aneks III čine sastavni dio ovog pravilnika.
- (2) Forma, unutarnja struktura i podjela aneksa iz stavka (1) ovoga članka data je u izvornom obliku i na latiničnom pismu (korištena verzija na engleskom jeziku) s ciljem lakšeg pozivanja na iste.

Članak 19.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o pružanju usluga zračne navigacije u jedinstvenom europskom nebu ("Službeni glasnik BiH", broj 45/10).

Članak 20.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-888-6/23

5. prosinca 2023. godine
Banja Luka

Generalni ravnatelj
Čedomir Šušnjar, v. r.

ANEKS I ZAHTJEVI ZA KVALIFICIRANE SUBJEKTE

Kvalificirani subjekti moraju da:

- potvrde da imaju opsežno iskustvo u procjenjivanju javnih i privatnih subjekata u sektoru zračnog prijevoza, posebno pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, i u drugim sličnim sektorima u jednoj ili više oblasti koje ovaj pravilnik obuhvata;
- imaju cjelovita pravila i propise za periodičan nadzor navedenih subjekata, koja su objavljena i koja se stalno nadograđuju i unapređuju kroz programe istraživanja i razvoja;

- ne budu pod kontrolom pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, organa upravljanja aerodromima ili drugih organa koji se komercijalno bave pružanjem usluga u zračnoj plovidbi ili usluga u zračnom prometu;
- raspoložu sa dovoljno tehničkog, rukovodećeg, pomoćnog i istraživačkog osoblja srazmjerno zadacima koje obavljaju;
- imaju rukovođenje i upravljanje koje osigurava povjerljivost informacija koje zahtijeva uprava;
- budu spremni da dostave sve relevantne informacije BHDCA;
- imaju definiranu i dokumentiranu svoju politiku i ciljeve i opredijeljenost za kvalitetu i moraju da osiguraju da se ova politika razumije, provodi i održava na svim razinama u organizaciji;
- da razvijaju, provode i održavaju djelotvoran interni sustav kvalitete koji se temelji na odgovarajućim dijelovima međunarodno priznatih standarda kvalitete i sukladno EN 45004 (inspeksijska tijela) i EN 29001, protumačenim u Zahtjevima certifikacijskog programa sustava kvaliteta IACS;
- budu predmet certifikacije njihovog sustava kvalitete od strane neovisnog revizorskog tijela sa glavnim poslovnim sjedištem u Bosni i Hercegovini a koje je priznato od nadležnih organa i institucija Bosne i Hercegovine.

ANEKS II

UVJETI KOJI SE PRILAŽU UZ CERTIFIKATE

- (1) U certifikatima se navodi:
  - (a) državni nadzorni organ koji izdaje certifikat,
  - (b) podnositelj zahtjeva (naziv i adresa),
  - (c) usluge koje su certificirane,
  - (d) izjava podnositelja zahtjeva o suglasnosti sa zahtjevima, kako je definirano u članku 4. ovoga pravilnika,
  - (e) datum izdavanja i period važenja certifikata.
- (2) Dodatni uvjeti priloženi uz certifikate mogu biti, prema potrebi, u vezi sa:
  - (a) nediskriminatornim pristupom uslugama za korisnike zračnog prostora i zahtijevanom razinom učinka takvih usluga, uključujući sigurnost i razine interoperabilnosti,
  - (b) operativnim specifikacijama određenih usluga,
  - (c) rokom do kojeg bi se usluge pružale,
  - (d) raznom operativnom opremom koja se koristi u okviru određenih usluga,
  - (e) izuzimanjem ili ograničavanjem vršenja usluga drugačijih od onih koje se odnose na pružanje usluga u zračnoj plovidbi,
  - (f) ugovorima, sporazumima ili drugim aranžmanima između pružatelja usluga i treće strane koje se odnose na uslugu(e),
  - (g) pružanjem opravdano zahtijevanih informacija za dokazivanje usklađenosti usluga sa zahtjevima, uključujući planove, financijske i operativne podatke, i veće promjene u vrsti i/ili opsegu pruženih usluga u zračnoj plovidbi,
  - (h) svim drugim pravnim uvjetima koji nisu specifični za usluge u zračnoj plovidbi, kao što su uvjeti koji se odnose na suspendiranje ili ukidanja certifikata.

ANEKS III NEPRIMJENJIVE ODREBE

Članak 4.

Sigurnosni zahtjevi

Sukladno regulatornom postupku iz članka 5(3) Okvirne uredbe, Komisija donosi provedbena pravila koja uključuju odgovarajuće odredbe sigurnosnih regulatornih zahtjeva EUROCONTROL-a (ESARR) i naknadne izmjene tih zahtjeva koji spadaju u područje primjene ove uredbe, uz odgovarajuća prilagodavanja, prema potrebi.

Članak 6.

Zajednički zahtjevi

Prva rečenica:

Zajednički zahtjevi za pružanje usluga u zračnoj plovidbi uspostavljaju se sukladno postupku iz članka 5(3) Okvirne uredbe.

Članak 7.

Certifikacija pružatelja usluga u zračnoj plovidbi

7. druga rečenica

Podaci o takvom nadzoru uključeni su u godišnja izvješća koja države članice dostavljaju sukladno članku 12(1) Okvirne uredbe.

9. U izuzetnim okolnostima, države članice mogu da odgode usklađivanje sa ovim člankom do šest mjeseci od datuma navedenog u članku 19(2). Države članice obavještavaju Komisiju o takvom odgađanju, navodeći svoje razloge za to.

Članak 12.

Transparentnost financijskog poslovanja

5. Države članice mogu primijeniti prijelazne odredbe iz članka 9. Uredbe (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. srpnja 2002. godine o primjeni međunarodnih računovodstvenih standarda na pružatelje usluga u zračnoj plovidbi koji su obuhvaćeni područjem primjene te uredbe.

Članak 13.

Pristup podacima i zaštita podataka

3. zadnja rečenica

Detaljna pravila u vezi sa ovim uvjetima se donose, kada je to primjenjivo, sukladno postupku iz članka 5(3) Okvirne uredbe.

Članak 15.

Načela

2(a) druga rečenica

Utvrđeni troškovi su troškovi koje utvrde države članice na nacionalnoj razini ili na razini funkcionalnih blokova zračnog prostora na početku referentnog razdoblja za svaku kalendarsku godinu referentnog razdoblja navedenog u članku 11. Okvirne uredbe ili tijekom referentnog razdoblja, nakon odgovarajućih usklađivanja u kojima se primjenjuje mehanizam upozoravanja utvrđen u članku 11. Okvirne uredbe.

2(b) treća rečenica

Oni ne uključuju troškove kazni, koje uvode države članice sukladno članku 9. Okvirne uredbe, niti troškove bilo kojih korektivnih mjera koje uvode države članice sukladno članku 11. Okvirne uredbe;

3(f) druga rečenica

U tom cilju i u vezi sa planovima učinka na nacionalnoj razini ili na razini funkcionalnog bloka zračnog prostora, nacionalni nadzorni organi mogu da uspostave mehanizme, uključujući podsticaje koji se sastoje od financijskih pogodnosti i nepogodnosti, kako bi podstakli pružatelje usluga u zračnoj plovidbi i/ili korisnike zračnog prostora da podrže unapređenje pružanja usluga u zračnoj plovidbi, kao što su povećanje

kapaciteta, smanjenje kašnjenja i održivi razvoj, uz održavanje optimalne (najviše) razine sigurnosti.

4. Komisija donosi detaljna provedbena pravila za ovaj članak sukladno regulatornom postupku iz članka 5(3) Okvirne uredbe.

Članak 15a

Zajednički projekti

1. Zajednički projekti mogu pomoći uspješnom provođenju ATM glavnog plana. Takvi projekti podržavaju ciljeve ove uredbe za poboljšanje učinka europskog zrakoplovnog sustava u ključnim oblastima kao što su kapacitet, efikasnost letova i troškova, kao i održivost okoliša, u okviru najvažnijih ciljeva sigurnosti.
2. Komisija može, sukladno regulatornom postupku iz članka 5(3) Okvirne uredbe, izraditi smjernice koje se odnose na način na koji takvi projekti mogu podržati provođenje ATM glavnog plana. Ovim se smjericama ne dovode u pitanje mehanizmi za razvoj takvih projekata u vezi sa funkcionalnim blokovima zračnog prostora koji su dogovoreni između strana u tim blokovima.
3. Komisija također može odlučiti da, sukladno regulatornom postupku iz članka 5(3) Okvirne uredbe, uspostavi zajedničke projekte za funkcije u vezi sa mrežom koje su od posebnog značaja za poboljšanje cjelokupnog učinka u upravljanju zračnim prometom i uslugama u zračnoj plovidbi u Europi. Takvi zajednički projekti mogu se smatrati prihvatljivim za financiranje od strane Zajednice u višegodišnjem finansijskom okviru. U tu svrhu i ne dovodeći u pitanje nadležnosti država članica pri odlučivanju o uporabi svojih finansijskih sredstava, Komisija vrši neovisnu analizu troškova i odgovarajuće konsultacije sa državama članicama i odgovarajućim zainteresiranim stranama sukladno članku 10. Okvirne uredbe, razmatrajući sve odgovarajuće načine financiranja njihovog razvoja. Prihvatljivi troškovi razvoja zajedničkih projekata nadoknađuju se sukladno načelima transparentnosti i nediskriminacije.

Članak 16.

Pregled usklađenosti

1. Komisija osigurava stalni pregled usklađenosti sa načelima i pravilima iz čl. 14. i 15, suradujući sa državama članicama. Komisija nastoji da uspostavi neophodne mehanizme za korištenje stručnosti EUROCONTROL-a i razmjenjuje rezultate pregleda sa državama članicama, EUROCONTROL-om i predstavnicima korisnika zračnog prostora.
2. Na zahtjev jedne ili više država članica koje smatraju da se načela i pravila iz čl. 14. i 15. neispravno primijenjeni, ili na vlastitu inicijativu, Komisija provodi istragu o svakom navodu o neusklađenosti ili neprimjenjivanju predmetnih načela i/ili pravila. Ne dovodeći u pitanje članak 18(1), Komisija razmjenjuje rezultate istrage sa državama članicama, EUROCONTROL-om i predstavnicima korisnika zračnog prostora. U roku od dva mjeseca od prijema zahtjeva, nakon što dobije mišljenje predmetnih država članica i nakon konsultacija sa Komitetom za jedinstveno nebo, sukladno savjetodavnom postupku iz članka 5(2) Okvirne uredbe, Komisija donosi odluku o primjeni čl. 14. i 15. ove uredbe i o tome da li se predmetna praksa može nastaviti.
3. Komisija upućuje svoju odluku državama članicama i o tome obavještava pružatelja usluga, ako isti ima pravni interes. Svaka država članica može, u roku od jednog mjeseca, ovu odluku Komisije uputiti Vijeću. Vijeće,

kvalificiranom većinom, može donijeti drugačiju odluku u roku od mjesec dana.

Članak 17.

Revizija aneksa

Mjere namijenjene izmjeni i dopuni nesusštinskih elemenata aneksa, kako bi se uzeli u obzir tehnički i operativni razvoji, donose se sukladno regulatornom postupku s detaljnom kontrolom iz članka 5(4) Okvirne uredbe.

U hitnim slučajevima, Komisija može primijeniti hitni postupak iz članka 5(5) Okvirne uredbe.